

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 112/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ing. Adriánom Cupákom, Dr. Goldbergera 249/1, Svidník, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru Prešov ČVS: KRP-1/1-VYS-PO-2018 zo 17. júla 2018, uznesením Okresnej prokuratúry Humenné sp. zn. 1 Pv 52/18/7702 z 23. augusta 2018 a upovedomením Krajskej prokuratúry v Prešove sp. zn. 3 KPt 108/18/7700 zo 14. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru Prešov (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) ČVS: KRP-1/1-VYS-PO-2018 zo 17. júla 2018 (ďalej len „uznesenie krajského riaditeľstva“), uznesením Okresnej prokuratúry Humenné (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 Pv 52/18/7702 z 23. augusta 2018 (ďalej len „uznesenie okresnej prokuratúry“) a upovedomením Krajskej prokuratúry v Prešove (ďalej len „krajská prokuratúra“) sp. zn. 3 KPt 108/18/7700 zo 14. júna 2019 (ďalej aj „upovedomenie krajskej prokuratúry“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že ako poškodený podal na okresnej prokuratúre oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu, ktoré bolo odstúpené na krajské riaditeľstvo. Vyšetrovanie bolo začaté za pokračujúci obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 122 ods. 10 Trestného zákona. Uznesením krajského riaditeľstva bolo podľa § 215 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) trestné stíhanie zastavené, pretože predmetný skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

3. Proti uzneseniu krajského riaditeľstva podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté uznesením okresnej prokuratúry tak, že ju zamietla, pretože sťažnosť nie je dôvodná.

4. Sťažovateľ požiadal Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky o preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry. Žiadosť bola odstúpená krajskej prokuratúre. Krajská prokuratúra v upovedomení o spôsobe vybavenia žiadosti uviedla, že sťažovateľom vytýkané pochybenia v postupe a rozhodovaní orgánov činných v trestnom konaní nezistila, a preto in merito (vo veci samej) žiadosť odložila ako nedôvodnú.

5. Sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením jeho práv uviedol, že *„Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu.“*

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva policajného zboru Prešov, ČVS: KRP-1/1-VYS-PO-2018 zo dňa 17.07.2018, uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Humennom, sp. zn. 1Pv 52/18/7702-19 zo dňa 23.08.2018, upovedomením o spôsobe vybavenia žiadosti Krajskej prokuratúry Prešov, č. 3 KPt 108/18/7700 zo dňa 14.06.2019, porušené bolo.

2. Uznesenie vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva policajného zboru Prešov, ČVS: KRP-1/1-VYS-PO-2018 zo dňa 17.07.2018, uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry v Humennom, sp. zn. 1Pv 52/18/7702-19 zo dňa 23.08.2018, upovedomenie o spôsobe vybavenia žiadosti Krajskej prokuratúry Prešov, č. 3 KPt 108/18/7700 zo dňa 14.06.2019 ústavný súd zrušuje a vec vracia Krajskému riaditeľstvu policajného zboru Prešov na ďalšie konanie.“

7. Vec sťažovateľa bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi

Vernarskému a v zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola predbežne prerokovaná v treťom senáte ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť uznesením krajského riaditeľstva, uznesením okresnej prokuratúry a upovedomením krajskej prokuratúry.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením krajského riaditeľstva

19. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už mnohokrát uviedol, že jedným zo základných pojmových znakov ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, I. ÚS 320/2011).

20. Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy teda limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. V zmysle tohto princípu rozhoduje ústavný súd o individuálnych ústavných sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán verejnej moci (III. ÚS 181/04, III. ÚS 29/09).

21. Keďže sťažovateľ mal možnosť domáhať sa nápravy tvrdeného porušenia svojich práv sťažnosťou podanou podľa ustanovení Trestného poriadku proti uzneseniu krajského riaditeľstva, pričom tento právny prostriedok aj využil, ústavný súd vo vzťahu

k namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením krajského riaditeľstva nemá právomoc na takéto preskúmanie.

22. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského riaditeľstva odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením okresnej prokuratúry

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa 21. februára 2019 obrátil na orgány prokuratúry s podaním, ktoré vyhodnotili ako žiadosť o preskúmanie zákonnosti uznesenia okresnej prokuratúry v trestnom konaní. Následne túto žiadosť krajská prokuratúra vecne vybavila.

24. V čase podania sťažovateľovej žiadosti (21. februára 2019) právny inštitút žiadosti o preskúmanie zákonnosti nemal zákonný základ, ale bol zakotvený iba v príkaze generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. 6/2017 z 12. mája 2017 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní (ďalej len „príkaz č. 6/2017“) účinnom do 30. apríla 2019. Pri vydávaní príkazu č. 6/2017 sa generálny prokurátor opieral o § 10 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), podľa ktorého generálny prokurátor na plnenie úloh vydáva príkazy, pokyny a iné služobné predpisy, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, asistentov prokurátorov a ostatných zamestnancov prokuratúry. Príkaz generálneho prokurátora vydaný podľa § 10 ods. 2 zákona o prokuratúre preto nemožno považovať za všeobecne záväzný právny predpis, prípadne za výsledok zákonom delegovanej normotvorby. Ide iba o interný služobný predpis riadiacej povahy, ktorý tak adresátom výkonu prokurátorskej moci neumožňuje domáhať sa nárokovateľným spôsobom preskúmania zákonnosti právoplatného rozhodnutia v trestnom konaní. Z pohľadu sťažovateľa to znamená, že príkaz č. 6/2017 ústavný súd nemôže pojať do kategórie právnych predpisov, v medziach ktorých sa možno domáhať základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 51 ods. 1 ústavy). Žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom

konaní preto ústavný súd nemôže považovať za právny prostriedok, ktorý sťažovateľovi na účel ochrany jeho základných práv a slobôd priznáva zákon, tak ako to má na mysli § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Rovnako tu nie je aplikovateľná ani štvrtá veta § 124 zákona o ústavnom súde, keďže žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní nemá oporu v zákone, v dôsledku čoho ju nemožno kvalifikovať ako opravný prostriedok.

25. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie označených práv uznesením okresnej prokuratúry musel zaoberať jej včasnosťou.

26. Uznesenie okresnej prokuratúry bolo vydané 23. augusta 2018 a ide o uznesenie orgánu činného v trestnom konaní, proti ktorému sťažnosť nie je prípustná. Preto, aj napriek tomu, že z ústavnej sťažnosti a jej príloh nemožno identifikovať presný deň nadobudnutia právoplatnosti uznesenia okresnej prokuratúry, vzhľadom na nespornú skutočnosť podania žiadosti o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní sťažovateľom (21. februára 2019) je nepochybné, že v čase podania ústavnej sťažnosti (23. augusta 2019) už toto uznesenie muselo byť právoplatné podstatne dlhšiu dobu, než sú dva mesiace podľa § 124 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde oneskorene podaná, pretože, ako už bolo zdôvodnené, štvrtá veta § 124 zákona o ústavnom súde nie je v tomto prípade aplikovateľná.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa upovedomením krajskej prokuratúry

27. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru upovedomením krajskej prokuratúry, ústavný súd konštatuje, že upovedomenie krajskej prokuratúry bolo výsledkom procesného postupu, ktorý nenapĺňa požiadavku legality, pokiaľ ide o jeho právnu oporu. Ako už bolo vysvetlené v bode 23 odôvodnenia tohto uznesenia, prieskum, ktorý krajská prokuratúra realizovala, sa opieral iba o príkaz č. 6/2017, ktorý je interným služobným aktom, a teda jeho právne účinky smerujú len dovnútra hierarchicky organizovanej sústavy prokuratúry. V tomto smere nie je možné iba samotné legálne zakotvenie hierarchickej organizácie prokuratúry (pokynové oprávnenie

nadriadeného prokurátora) považovať za garanciu opravného prieskumu tých právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, ktoré sa opierajú o ustanovenia Trestného poriadku. Pojmovým znakom takéhoto opravného prieskumu je totiž jeho nárokovovo založená iniciatívne subjektom stojacim mimo sústavu prokuratúry, ktorý je v pozícii adresáta výkonu jej verejnej moci. Oprávnenie fyzickej osoby alebo právnickej osoby podať žiadosť podľa príkazu č. 6/2017 však nemožno kvalifikovať ako nárokovateľné, pretože nemá náležitú oporu v žiadnom zákonnom právnom predpise. Opiera sa len o interný predpis prokuratúry. Postoj príslušného prokurátora k takejto žiadosti, ako aj k jej vybaveniu potom nachádza svoj odraz iba v zodpovednosti služobnej (disciplinárnej), nie však v zodpovednosti voči podávateľovi žiadosti.

28. Podľa názoru ústavného súdu žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní podľa príkazu č. 6/2017 i procesný postup prokuratúry pri jej vybavovaní nespadá do realizačného záberu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani do záberu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dôvodom formulovaného záveru je predovšetkým absencia legálneho základu pre postup vybavovania žiadosti o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní. Zahnutie analyzovaného procesného postupu i spôsobu vybavovania žiadostí o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní pod aplikáciu čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru by potom znamenalo priamy rozpor s čl. 51 ods. 1 ústavy, pretože sťažovateľ by sa svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (a tým aj práva na spravodlivé súdne konanie) domáhal mimo medzí zákonov, ktoré toto právo vykonávajú.

29. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

30. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru upovedomením krajskej prokuratúry ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

31. Pretože došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu